

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آشنایی با حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران

امین دینی مغزی

امیر دینی مغزی

طیبه فخر محمدیان

دیلمی معزی، امین، ۱۳۵۴ -

آشنایی با حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران / امین دیلمی معزی،
امیر دیلمی معزی، طیبه فخر محمدیان . - قم: جباری، ۱۳۹۰.
۲۲۴ ص.

ISBN: 978-964-2654-66-6

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیفا.

۱. ایران - قانون اساسی (جمهوری اسلامی). ۲. حقوق اساسی - ایران.
الف. دیلمی معزی، امیر، ۱۳۵۱- ب. فخر محمدیان، طیبه، ۱۳۶۱- ج. ایران.
قوانین و احکام. د. عنوان.

۳۴۲ / ۵۵۰۲۳

KMHy ۲۰۶۴ / ۵۱۳۶۸ ی ۸

انتشارات جباری

تلفن: ۳۶ (۷۷۳۶) - ۷۷۴۸۳۱۳ (۲۵۱)

نام کتاب:	آشنایی با حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران
نویسندگان:	امین دیلمی معزی - امیر دیلمی معزی - طیبه فخر محمدیان
ناشر:	جباری
ویراستار:	آزاده دیلمی معزی
چاپ:	نینوا
تعداد صفحه:	اؤل/ ۱۳۹۰
نوبت چاپ:	وزیری
قطع:	۲۰۰۰ نسخه
شمارگان:	۳۹۰۰ تومان
قیمت:	

شابک: ۶ - ۶۶ - ۲۶۵۴ - ۹۶۴ - ۹۷۸

مراکز پخش: قم - انتشارات جباری

E-mail: p_jabbari_2006@yahoo.com

قم/ خیابان معلم/ کوچه ۸/ پلاک ۳

قم/ خیابان سمیه/ کوچه ۱۲/ پلاک ۲۵۴/ واحد ۲

رامسر/ خیابان شهید مطهری / ایریثم محله روبروی دبیرستان امام خمینی / خدمات چاپ اندیشه

تلفن: ۵۲۳۰۰۸۸ - ۰۱۹۲

فهرست مطالب

فصل اول: اصول و مبانی حقوق اساسی

الف) تعریف و ویژگی های حقوق اساسی.....	۱۳
تعریف حق.....	۱۳
تعریف حقوق اساسی.....	۱۴
جایگاه حقوق اساسی.....	۱۵
منابع حقوق اساسی.....	۱۶
ب) تعریف و ویژگی های قانون اساسی.....	۱۷
قانون اساسی.....	۱۷
انواع قانون اساسی.....	۱۸
قانون اساسی ایران.....	۲۱
ج) حاکمیت در جمهوری اسلامی ایران.....	۲۲
نوع حکومت در ایران.....	۲۲
ویژگی های شکلی نظام جمهوری اسلامی ایران.....	۲۵
د) حقوق و آزادی های اساسی مردم.....	۲۷
۱) آزادی فردی (شخصی).....	۲۷
۲) حقوق و آزادی های مدنی (اجتماعی).....	۳۰
۳) حقوق و آزادی های قضایی.....	۳۲
۴) آزادی های اساسی مردم.....	۳۵

فصل دوم: رهبری

- مفهوم ولایت فقیه ۴۳
- ولایت مطلقه در نظام جمهوری اسلامی ایران ۴۴
- الف) شرایط و ویژگی های رهبر ۴۷
- ۱) صلاحیت علمی (فقیه بودن): ۴۷
- ۲) صلاحیت اعتقادی و اخلاقی: ۴۸
- ۳) ینش صحیح سیاسی - اجتماعی: ۴۹
- ۴) تدبیر: ۵۰
- ۵) مدیریت: ۵۰
- ۶) قدرت و شجاعت: ۵۱
- ب) چگونگی گزینش و عزل رهبر ۵۱
- گزینش رهبر ۵۱
- عزل رهبر ۵۲
- ج) مسئولیت ها و وظایف و اختیارات رهبری ۵۴
- مسئولیت های رهبری در مقابل قانون ۵۴
- ۱) مسئولیت سیاسی ۵۵
- ۲) مسئولیت حقوقی ۵۵
- ۳) مسئولیت مالی ۵۵
- وظایف و اختیارات مقام رهبری ۵۶
- الف) وظایف و اختیارات رهبر در برابر کل نظام ۵۶
- حل اختلاف و تنظیم روابط قوای سه گانه: ۵۷
- حل معضلات نظام از طریق مجمع تشخیص مصلحت نظام: ۵۸
- ب) وظایف و اختیارات رهبر نسبت به قوای سه گانه ۵۹
- وظایف و اختیارات رهبر در رابطه با قوه مجریه: ۵۹
- ۶۰

- ۶۰ - وظایف و اختیارات رهبری در رابطه با قوه مقننه:
ج) وظایف و اختیارات رهبری در دیگر سازمان ها و نهاد ها: ۶۰

فصل سوم: تفکیک قوا

- ۶۵ مفهوم تفکیک قوا:
۶۶ انواع تفکیک قوا:
۶۶ ۱- تفکیک مطلق قوا:
۶۷ ۲- تفکیک نسبی قوا:
۶۸ تفکیک قوا در جمهوری اسلامی ایران:

فصل چهارم: قوه مقننه

- ۷۴ (۱) مجلس شورای اسلامی:
۷۵ (۲) همه پرسی:
۷۶ ارکان قوه مقننه:
۷۷ (اول) مجلس شورای اسلامی:
۷۷ الف) زمان انتخابات مجلس شورای اسلامی و تعداد نمایندگان:
۷۸ ب) مراحل انتخابات:
۷۸ ۱- اعلام تاریخ انتخابات و تشکیل هیأت های اجرایی و نظارت:
۷۹ ۲) ثبت نام:
۸۱ ۳) بررسی صلاحیت ها:
۸۲ ۴) مرحله تبلیغات، رأی گیری و نظارت بر انتخابات:
۸۳ ۵) شمارش آرا و تنظیم صورتجلسه:
۸۴ ۶) صدور اعتبارنامه نمایندگان و افتتاح مجلس:
۸۵ ج) ساختار داخلی مجلس شورای اسلامی:
۸۵ (۱) هیأت رئیسه:
۸۶ ۲) کمیسیون های مجلس:

۳	جلسات مجلس شورای اسلامی	۸۸
۴	مصونیت نمایندگان	۸۸
د	وظایف و اختیارات مجلس شورای اسلامی	۹۰
۱	قانونگذاری	۹۰
۲	تفسیر قوانین عادی	۹۴
۳	نظارت بر امور کشور	۹۵
دوم	شورای نگهبان	۱۰۰
الف	اعضا و ساختار داخلی شورای نگهبان	۱۰۱
۱	اعضا	۱۰۱
۲	ساختار داخلی شورای نگهبان	۱۰۲
ب	وظایف و اختیارات شورای نگهبان	۱۰۳

فصل پنجم: قوه مجریه

بند اول	ریاست جمهوری	۱۱۴
	انتخاب رئیس جمهور	۱۱۴
۱	شرایط داوطلبان ریاست جمهوری	۱۱۴
۲	برگزاری انتخابات	۱۱۷
۳	نتایج انتخابات تا پایان دوره ریاست جمهوری	۱۱۹
	مقام و موقعیت رئیس جمهور	۱۲۱
	مسئولیت های رئیس جمهور	۱۲۲
	کفالت ریاست جمهوری	۱۲۵
۱	موارد لزوم کفالت و تعیین کفیل	۱۲۵
۲	شورای انتخاب ریاست جمهوری	۱۲۵
۳	محدودیت های زمان کفالت ریاست جمهوری	۱۲۶
	وظایف و اختیارات رئیس جمهور	۱۲۷
۱	وظایف و اختیارات رئیس جمهور در ارتباط با سه قوای سه گانه	۱۲۷

الف) وظایف و اختیارات رئیس جمهور در قوه مجریه	۱۲۷
ب) وظایف و اختیارات رئیس جمهور در ارتباط با قوه مقننه	۱۳۲
ج) وظایف و اختیارات رئیس جمهور در ارتباط با قوه قضائیه	۱۳۴
۲) وظایف و اختیارات رئیس جمهور به عنوان مقام رسمی	۱۳۴
۳) وظایف و اختیارات رئیس جمهور ناشی از اجرای مسئولیت اجرای قانون اساسی	۱۳۷
بند دوم: همکاران رئیس جمهور	۱۳۹
الف) هیأت وزیران	۱۳۹
وظایف و اختیارات هیأت وزیران	۱۴۰
ب) وزیران	۱۴۳
مسئولیت های وزیران	۱۴۴
۱) مسئولیت سیاسی	۱۴۵
۲) مسئولیت مدنی	۱۴۵
۳) مسئولیت کیفری	۱۴۶
۴) مسئولیت مالی	۱۴۶
وظایف و اختیارات وزیران	۱۴۷
ج) معاونان رئیس جمهور	۱۴۹
د) نماینده یا نمایندگان ویژه	۱۵۰

فصل ششم: قوه قضائیه

استقلال قوه قضائیه	۱۵۵
وظایف قوه قضائیه	۱۶۰
۱) رسیدگی و صدور حکم	۱۶۰
۲) احیای حقوق عامه و گسترش عدل و آزادی های مشروع	۱۶۱
۳) نظارت بر حسن اجرای قوانین	۱۶۲
۴) کشف جرم، تعقیب، مجازات مجرمان	۱۶۴

- ۵) پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین..... ۱۶۵
- تشکیلات قوه قضائیه..... ۱۶۶
- الف) رئیس قوه قضائیه و وظایف وی:..... ۱۶۶
- وظایف اصلی:..... ۱۶۷
- یک: ایجاد تشکیلات لازم در دادگستری..... ۱۶۷
- دو: تهیه لوایح قضایی متناسب با جمهوری اسلامی ایران..... ۱۶۷
- سه: انجام امور اداری و استخدامی..... ۱۶۸
- وظایف فرعی:..... ۱۶۸
- یک: پیشنهاد عفو یا تخفیف مجازات محکومین..... ۱۶۸
- دو: پیشنهاد وزیر دادگستری..... ۱۶۹
- سه: نظارت بر حسن اجرای قوانین در سازمان های اجرایی..... ۱۶۹
- چهار: عضویت در شورای موقت رهبری..... ۱۶۹
- پنج: عضویت در شورای بازنگری قانون اساسی..... ۱۷۰
- شش: عضویت در شورای عالی امنیت ملی..... ۱۷۰
- هفت: عضویت در مجمع تشخیص مصلحت نظام..... ۱۷۰
- هشت: رسیدگی به دارایی مسئولان نظام..... ۱۷۰
- نه: حضور در مراسم سوگند ریاست جمهوری..... ۱۷۱
- ده: پیشنهاد اعضای حقوقدانان شورای نگهبان به مجلس..... ۱۷۱
- ب) وزارت دادگستری..... ۱۷۱
- ۱) مسئولیت روابط قوه قضائیه با سایر قوا..... ۱۷۱
- ۲) قائم مقام رئیس قوه قضائیه..... ۱۷۲
- ج) دادگاه ها..... ۱۷۲
- ۱) دادگاه عمومی..... ۱۷۳
- ۲) دادگاه اختصاصی (استثنایی):..... ۱۷۶
- اول: دادگاه نظامی..... ۱۷۶

- دوم: دادگاه انقلاب ۱۷۶
- سوم: دادگاه ویژه روحانیت ۱۷۷
- د) دیوان عالی کشور ۱۷۸
- اول: نظارت بر اجرای صحیح قوانین در محاکم ۱۷۹
- دوم: ایجاد وحدت رویه قضایی ۱۷۹
- سوم: رسیدگی به اتهام رئیس جمهور ۱۸۰
- چهارم: حل اختلاف بین مراجع قضایی ۱۸۰
- پنجم: مشاوره به رئیس قوه قضاییه ۱۸۱
- هـ) دیوان عدالت اداری ۱۸۲
- و) سازمان بازرسی کل کشور ۱۸۳
- ز) سازمان ثبت اسناد و املاک کشور ۱۸۵
- ح) سازمان پزشکی قانونی ۱۸۵
- ط) سازمان قضایی نیروهای مسلح ۱۸۶
- چ) سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور ۱۸۷

فصل هفتم: سایر نهادهای خاص حکومت

- اول: مجلس خبرگان ۱۹۱
- الف) جلسات مجلس خبرگان ۱۹۴
- ۱- انتخاب رهبر ۱۹۴
- ۲- نظارت بر کار رهبر ۱۹۴
- ۳- عزل رهبر ۱۹۵
- ۴- عضویت در شورای بازنگری ۱۹۵
- ب) تشکیلات مجلس خبرگان ۱۹۵
- اول: هیأت رئیسه ۱۹۵
- دوم: دبیرخانه ۱۹۶
- سوم: کمیسیون ها ۱۹۶

ج) جلسات خبرگان.....	۱۹۹
شبهه دور در انتخابات خبرگان.....	۲۰۰
دوم: صدا و سیما.....	۲۰۵
الف) رئیس سازمان.....	۲۰۵
ب) نظارت بر سازمان صدا و سیما.....	۲۰۷
سوم: شورای عالی امنیت ملی.....	۲۰۸
الف) تأمین منافع ملی.....	۲۰۹
ب) پاسداری از انقلاب اسلامی.....	۲۰۹
ج) پاسداری از تمامیت ارضی.....	۲۰۹
د) پاسداری از حاکمیت ملی.....	۲۱۰
چهارم: مجمع تشخیص مصلحت نظام.....	۲۱۱
مجمع تشخیص مصلحت نظام در قانون اساسی.....	۲۱۳
پنجم: شورای اسلامی شهر و روستا.....	۲۱۵
شورای عالی استان ها.....	۲۱۷
نظارت بر کار شوراها.....	۲۱۸
الف) نظارت اداری.....	۲۱۸
ب) نظارت قضایی.....	۲۱۹
فهرست منابع.....	۲۲۱